

Mensen blijven niet op de rampplek na een incident. Lichtgewond of ongedeerd, ieder vindt zijn weg en informeert verwanten. Toch had Amsterdam na de treinbotsing, op 21 april vorig jaar, alle inzittenden moeten registreren volgens de Inspectie Veiligheid en Justitie en de Inspectie voor de Gezondheidszorg. En dat is volgens stuurgroepvoorzitter slachtofferinformatiesystematiek (SIS) Alexander Meijer raar. 'Deze conclusie is eigenlijk getrokken op basis van oude denkwijzen.' De focus van de landelijke registratie die in de maak is, komt te liggen op registratie van niet-zelfredzamen.

SIS richt zich eerst op niet-zelfredzame mensen

De hulpdiensten hadden volgens de Inspectie Veiligheid en Justitie alle inzittenden van de treinbotsing op 21 april vorig jaar moeten registreren. (fotografie: Nickelas Kok, amstelveennieuws.nl)

Door Jolanda Haven

Het is goed dat inspecties onderzoek doen na een ongeval, maar ik vind het jammer dat slachtofferregistratie negatief naar voren komt in het inspectierapport, terwijl op dit moment hard wordt gewerkt aan een

oplossing', zo vervolgt Meijer. 'Gelukkig benadrukken de inspecties ook dat een volledige slachtofferregistratie niet haalbaar is. Daarom is het belangrijk dat de focus komt te liggen op registratie van niet-zelfredzame mensen. En dat is het doel van het landelijke slachtofferinformatiesysteem dat in januari volgend jaar in heel Nederland operationeel moet zijn.'

Zelfredzaam

De praktijk leert dat veel mensen zelfredzaam zijn en zelf contact zoeken met familieleden. Zij blijven niet op de rampplek na een ongeval. Zelfs niet na een vliegtuigongeval. Een goed voorbeeld is de Poldercrash in 2009. Een inzittende spoedde zich naar de luchthaven om zijn overstap te halen. Een andere pas-

sagier ging de stad in voor schone kleding; hij zat onder het bloed. Meijer: 'Mensen wachten niet op hulp van de overheid, tenzij ze zwaarwond zijn. Na de Poldercrash werd duidelijk dat de slachtofferinformatievoorziening beter en sneller moest.' Daarom werd het project SIS in het leven geroepen. Het project is van start gegaan onder de naam SVS: slachtoffervolgsystematiek, maar gedurende het project werd duidelijk dat die naam niet goed paste bij de systematiek voor het informeren van verwanten en is daarom aangepast naar slachtofferinformatiesystematiek. Uitgangspunt van SIS is dat de overheid zich in de eerste uren na een ramp concentreert op het informeren van verwanten van zwaargewonde en overleden slachtoffers. En dus niet op volledige registratie. Inmiddels zit het project in haar derde fase. Meijer is sinds vanaf het begin betrokken bij het project. Sinds december 2011 is hij voorzitter van de stuurgroep. Burgemeester Henk Jan Meijer van Zwolle leidde de eerste fase van het project waarbij is gekeken naar de uitgangspunten. 'Er moet een systematiek komen waar mensen in de praktijk mee aan de slag kunnen. Het moet aansluiten bij de dagelijkse werkzaamheden van de hulpdiensten. Geen nieuw systeem dus. De derde fase is op 23 november 2012 van start gegaan. Met onder andere subsidie van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (V&J) wordt de implementatie van de systematiek voorbereid.'

CRIB aanpassen naar SIS

Door de landelijke implementatie van de systematiek hoeven niet alle gemeenten zelf een voorziening te hebben voor slachtofferregistratie bij een crisis. Gemeenten blijven wel verantwoordelijk voor de registratie en verwanteninformatie. Zij moeten dus hun crisisorganisatie aanpassen op SIS. Met de komst van SIS zullen veel gemeenten het Centraal Registratie en Inlichtingen Bureau (CRIB) aanpassen. Meijer: 'Na de acute fase van een ramp zullen we de zelfredzame mensen vragen om zichzelf te registreren. De tijd leert dat deze categorie mensen zelf contact opneemt met familieleden. De verwachting dat iedereen geregistreerd wordt op de rampplek is achterhaald en niet realistisch. Want een rampplek afzetten en alle kikkers in de vijver houden, is onmogelijk. De registratie van zelfredzame slachtoffers heeft in de eerste uren na een ramp geen prioriteit. Deze registratie kan in de nafase via de reguliere dienstverleningskanalen van de gemeente lopen. Mensen kunnen zichzelf registreren en op die manier benaderd worden voor bijvoorbeeld het opsporingsonderzoek en nazorg.'

Kwartiermaker

In mei dit jaar moet duidelijk worden hoe de systematiek wordt geïmplementeerd. Er wordt daarbij ook een keus gemaakt uit drie bestaande registratiesystemen. In Amsterdam en Enschede hebben ze een systeem ontwikkeld. En ook het Nederlandse Rode Kruis maakt gebruik van een registratiesysteem dat geschikt zou kunnen zijn voor de systematiek. Meijer benadrukt dat deze partij ook een belangrijke partner is binnen het veiligheidsdomein. 'Zij hebben zowel nationaal als internationale betrekkingen die van waardevol belang zijn.' De kosten per veiligheidsregio voor het nieuwe systeem worden geraamd op 25.000 euro per jaar. Dat is de helft minder dan de geschatte jaarlijkse kosten van 50.000 euro per regio voor het CRIB. Nadat duidelijk wordt hoe de systematiek wordt geïmplementeerd en op financieel gebied knopen zijn doorgesneden, wordt een kwartiermaker aangesteld. Hij moet in drie maanden tijd ervoor zorgen dat SIS op 1 januari operationeel is en dat de systematiek beschikbaar is voor de crisisbeheersing. 'Alle betrokken partijen binnen SIS zijn enthousiast dat er een

landelijke front- en backoffice komt', zo vervolgt Meijer. 'Dat draagvlak is belangrijk om de nieuwe informatievoorziening tot een succes te maken.' Met SIS zijn afspraken gemaakt over de taakverdeling tussen gemeenten, politie en GHOR/geneeskundige hulpverlening. Ook is het van belang dat burgers weten wat zij kunnen verwachten van de overheid ten tijde van een crisis.

Meijer is enthousiast over het project. Als voorzitter heeft hij zich er helemaal in vastgebeten. 'Vanuit het ministerie krijgen we alle steun om het project tot een succes te maken. De aandacht voor slachtofferregistratie is groot. Daar ben ik blij om. Het is een project waarbij diverse organisaties betrokken zijn. Organisaties met eigen belangen en inzichten. Aan mij de eervolle taak om ervoor te zorgen dat alle belangen worden verbonden tot één belang; goede en snelle informatievoorziening over niet zelfredzame slachtoffers.'

Inspecties: slachtofferregistratie treinbotsing was geïmproviseerd en ongestructureerd

De slachtofferregistratie en gewondenspreiding tijdens de treinbotsing op 21 april verliepen geïmproviseerd en ongestructureerd. Dat stelt de Inspectie Veiligheid en Justitie en de Inspectie voor de Gezondheidszorg, die onderzoek deden naar de voorbereiding en uitvoering van slachtofferregistratie, triage, gewondenspreiding en bovenregionale ambulancebijstand. Zo had bijvoorbeeld de meldkamer ambulancezorg had niet altijd zicht op de spreiding van gewonden over de ziekenhuizen en de slachtoffergegevens zijn niet eenduidig vastgelegd. Burgemeester Eberhard van der Laan van Amsterdam is het op sommige punten niet eens met de bevindingen van de inspecties. In een brief aan de gemeenteraad geeft hij zijn weerwoord. De conclusies over ambulancebijstand, gewondenspreiding en slachtofferregistratie behoeven nadere uitleg, zo is te lezen in de brief. Volgens de inspecties zou onvoldoende bewust en doordacht gestuurd zijn op de inzet van de ambulances. Van der Laan is echter van mening dat er juist afgewogen keuzes zijn gemaakt over de bijstand om ook de reguliere zorg op zaterdagavond te continueren.

De inspecties constateren verder dat de gewondenspreiding niet volgens een gewondenspreidingsplan is verlopen en pleiten ervoor dat in het vervolg wel te doen. De praktijk wijst volgens Van der Laan uit dat het niet zo eenvoudig is een standaard protocol te hanteren omdat diverse variabelen een rol kunnen spelen, zoals tijdstip, locatie, de aard van de letsels en de behandelcapaciteit in de omgeving. In Amsterdam wordt op maat aan ziekenhuizen gevraagd om grotere aantallen patiënten op te vangen. Het ongeval heeft de regio wel geleerd om in een vroeg stadium te communiceren met de ziekenhuizen ook als ze (vooralsnog) geen patiënten van het ongeval kunnen verwachten.

Om 00.30 was er een compleet beeld van de T1 en T2 slachtoffers. Alle ziekenhuizen hebben daar een belangrijke bijdrage aan geleverd. Binnen twintig uur was er een compleet overzicht van alle slachtoffers inclusief de zelfredzame mensen die behandeld zijn in één van de ziekenhuizen. Amsterdam is van mening dat de slachtofferregistratie daarmee heeft voldaan aan waarvoor het voor bedoeld is, namelijk het identificeren en registreren van niet-zelfredzame personen zodanig dat de verwanten van deze slachtoffers zo goed mogelijk kunnen worden geïnformeerd.